

ISMA
ANNO 1994

**ISMA University
of Applied Sciences**

**THE FUNCTIONING OF CULTURE AND ART
DURING THE WAR**

Scientific monograph

 IZDEVNIECĪBA
BALTIJA
PUBLISHING
2024

*Recommended for printing and distribution via Internet
by the Academic Council of Baltic Research Institute
of Transformation Economic Area Problems according
to the Minutes № 5 dated 28.05.2024*

REVIEWERS:

Romans Djakons – Dr.sc.ing., Professor, Academician, President of ISMA
University of Applied Sciences;

Deniss Djakons – Doctor of Economics, Professor, Rector of ISMA
University of Applied Sciences;

Antonina Djakona – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of
Applied Sciences.

The functioning of culture and art during the war : Scientific monograph.
Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2024. 276 p.

ISBN 978-9934-26-418-4

© ISMA University
of Applied Sciences, 2024

CONTENTS

SECTION 1. TO BE A UKRAINIAN PLAYWRIGHT OR A PLAYWRIGHT FROM UKRAINE: ABOUT THE PERSONAL / CONJUNCTURAL CHOICE OF UKRAINIAN PLAYWRIGHTS AND ITS FIXATION IN THE WORD DURING THE WAR (Bondareva O. Ye.)	1
1. Why did they not notice the war and when did they start to notice?	2
2. How Ukraine (didn't) become a value: language, culture, self-identification	9
3. Without them?	15
SECTION 2. SYMBOLISM OF THE CONTEXT AND MINIMALISTIC COMPOSITION IN THE DESIGN OF MODERN WOMEN'S CLOTHING ON THE EXAMPLES OF USING UPCYCLING TECHNIQUES (Bondarenko V. D., Vysotska V. V., Semenova A. V.)	24
1. Historical origins of the philosophical-contextual background in the design of modern clothes: substantiation of research methods	26
2. The main trends in the implementation of upcycling ideas in the design of women's clothing in the conditions of war and post-war reconstruction of Ukraine	32
SECTION 3. INTERPRETIVE ANALYSIS IN THE STRUCTURE OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF A TEACHER-MUSICIAN (Bukhnieva O. A., Serduchenko V.)	46
1. Structural-functional language model in the context of the interpretation of the artistic text (semiotics, linguistics, psychoanalysis)	47
2. Specificity of speech and methods of its organization in the context of interpretation of a musical work	50
3. Principles of text organization in a musical work in the context of its interpretation	52
SECTION 4. INFLUENCE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR ON THE CREATIVITY OF THE ICONOGRAPHY SCHOOL NAMED AFTER ST. PORFIRY KAVSOVALIVIT (Horban S. I.)	63
1. Formation of the Iconography school named after St. Porfiry Kavsokalivit	65
2. Activities of the Iconography school named after the St. Porfiry Kavsokalivit against the background of contemporary icon-creating processes	70
SECTION 5. TRADITIONAL FOLK RITUALISM IN THE SYSTEM OF ETHNIC CULTURE OF UKRAINIANS (Maraieva U. M.)	89
1. Peculiarities of ethnic culture of Ukrainians and its formation in context of social-philosophical knowledge	90
2. Value-spiritual determinants of the Ukrainian people and their reflection in folk rituals	106

SECTION 6. ARCHETYPES AS CONTENT-CREATING COMPONENTS OF AN ARTIST'S BIOGRAPHY (Mykulanyets L. M.).....	131
1. Archetypes as universals of an artistic culture.....	132
2. Dominant archaic images of the early period of artist's biography.....	134
3. Leading archetypes of the mature and late phase of master's life history ...	138
SECTION 7. ARTISTIC RESISTANCE AND MEDIA-ACTIVISM: UKRAINIAN ART PRACTICE IN THE WARFARE CONDITIONS OF THE 2022–2023 (Levytska M. K.).....	144
1. Statement and basic definitions. Historiography of the issue	144
2. Analysis of artistic forms and practices as artists' responses to the war ...	147
3. Socially significant forms of artistic activism	151
4. Poster art and decolonization practices.....	152
SECTION 8. SPECIFICS OF THE FUNCTIONING OF THE ZHYTOMYR REGIONAL PHILHARMONIC NAMED AFTER SVIATOSLAV RICHTER IN THE CONTEXT OF THE FULL-SCALE RUSSIAN INVASION OF UKRAINE (24.02.2022 – MARCH 2024) (Reznik O. S.).....	159
1. New formats of interaction between the Zhytomyr Regional Philharmonic named after Sviatoslav Richter and Zhytomyr community at the beginning of the full-scale Russian invasion of Ukraine	161
2. Concert and volunteer activities of the Zhytomyr Regional Philharmonic named after Sviatoslav Richter in the aspect of material and moral support of the Armed Forces of Ukraine	167
3. Festival activity of the Zhytomyr Regional Philharmonic named after Sviatoslav Richter in the aspect of uniting Ukrainian musicians in joint music projects	175
4. Academic Choir Capella “Oreya” as the leading ensemble of the Zhytomyr Regional Philharmonic named after Sviatoslav Richter....	183
SECTION 9. ONLINE SOLFEGGIO: PROBLEMS AND SOLUTIONS (EXPERIENCE DURING THE CORONAVIRUS PANDEMIC AND THE WAR IN UKRAINE) (Serhiieva O. V.).....	198
1. Zoom platform and digital devices in organizing and conducting online solfeggio lessons under conditions of quarantine (COVID-19) and the war in Ukraine: problems and solutions	202
2. Acoustic piano, its substitutes, electronic textbooks and forms of training work when studying solfeggio online under conditions of quarantine (COVID-19) and the war in Ukraine: problems and solutions	204
SECTION 10. UKRAINIAN GLOCAL DESIGN: ATTAINING SPECIFICITY IN THE SOCIAL CONTEXT OF WAR (Udris-Borodavko N. S.)	215
1. Design, glocalization and war: theoretical background of the topic	216
2. Ukrainian design during the war: what and why designers do to win ...	225

SECTION 11. PROBLEMS OF INCLUSIVE EDUCATION
IN THE MODERN ARTISTIC AND EDUCATIONAL SPACE
OF UKRAINE (Shumeiko L. M.)..... 249

1. Semantic analysis of the concepts: “inclusion”, “integration”, “special needs”, “special educational needs” 250
2. A historical and retrospective view of the formation of the concepts of “inclusive education” and “special educational needs” in the national regulatory and legal field 253
3. Inclusive art education in the contemporary space of Ukraine 257

СИМВОЛІЗМ КОНТЕКСТУ ТА МІНІМАЛІСТИЧНІСТЬ КОМПОЗИЦІЇ У ДИЗАЙНІ СУЧАСНОГО ЖІНОЧОГО ОДЯГУ НА ПРИКЛАДАХ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІК АПСАЙКЛІНГУ

Бондаренко В. Д., Висоцька В. В., Семенова А. В.

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення російського агресора на територію України спричинило багато трагедій для нашого народу і держави, а також виявилось каталізатором низки змін соціокультурних процесів, які в свою чергу позначилися на вагомому зростанні інтересу до вивчення історії України, популяризації української мови та радикального усвідомлення національної ідентичності та згуртованості населення. Погоджуючись з цією думкою науковців, зауважимо, що з попелу війни виникло й мистецтво, оскільки більша частина діячів культури, а саме: письменників, музикантів, режисерів, дизайнерів одягу та скульпторів тощо, почали знаходити натхнення в картинах сучасних героїв, солдатів ЗСУ та інших сил оборони, відображаючи у своїх творах силу та мужність людей, їхню любов до Батьківщини та віру в Перемогу¹. Наслідки російського вторгнення не минули і сфери модної індустрії. На сьогоднішній день, при створенні колекцій одягу, у сучасному дизайні серед виробників та світових брендів досить поширеним є використання технік *апсайклінгу*, що розглядаються як один із дієвих шляхів переробки вживаних речей та виявився потребою часу ще у періоди лихоліть Першої (1914–1917 рр.) та Другої світових війн (1939–1945 рр.), повоєнного періоду і залишився актуальним в умовах скрутних часів сьогодення. Значимо що, термін *«апсайклінг»* (англ. *Upcycling*) трактується як процес переробки вже наявних речей для вторинного вжитку, який завдяки своїм економічним, екологічним та естетичним властивостям надає нового життя використаним речам. Апсайклінг є одним із можливих шляхів економії ресурсів країни під час війни². Звертаючись до історичних витоків понятійно-термінологічного апарату, підкреслимо, що перші згадки про апсайклінг (англ. *Upcycling*) та даунсайклінг (англ. *Downcycling*), в означеному контексті,

---

¹ Родінова Н. Л., Федорків О. П., Макогончук Н. В. Сучасне становище та напрями розвитку культури і мистецтва України (реалії воєнного стану). *Культурологічний альманах*, 2022. 4, 226–233., С. 226. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2022.4.28> (дата звернення 27.03.24).

² Висоцька В., Кротова Т. Апсайклінг в дизайні: рефлексія на події військового часу в Україні. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 27 квітня 2023 року. У 2-х т. Т. 1. Київ : КНУТД, 2023. С. 172–175. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24623/1/APSD_2023_V1_P172-175.pdf (дата звернення 25.03.24).

з'явилися в 1994 році у газеті «SALVO» як заклик до населення Великої Британії про економічне та усвідомлене споживання: «ми повинні використовувати апсайклінг, адже старі продукти мають набувати більшої цінності, а не меншої»³.

Серед сучасних українських дослідників питаннями систематизації основних напрямів апсайклінгу займаються такі наковці як: О. В. Єжова, Г. Є. Суворкіна, О. В. Красенко, Е. В. Мельничук. Вченими визначено напрями формоутворення нових моделей одягу за напрямом апсайклінг: 1) поєднання вже існуючих конструкцій між собою; 2) вживаний одяг використовується лише як матеріал; 3) розробляються нові конструкції з поєднання вживаного і нового матеріалів⁴.

Учені Н. Литвиненко, М. Вороніна та О. Лавренюк досліджують поширення апсайклінгу серед професійних та молодих дизайнерів, а також аматорів-початківців. В роботі цих авторів «Вторинне використання матеріалів у дизайні одягу» описане застосування традиційних технік і прийомів рукоділля клаптикового шиття серед яких: 1) печворк (*Patchwork, Англія*); 2) квілтінг (*Quilting, США*); 3) синель (*Chenille, Франція*); 4) боро (*Boro, Японія*); 5) сашико (*Sashiko, Японія*); 6) йосегірі (*Yosegire, Японія*); 7) кантха (*Kantha, Бангладеш та Індія*)⁵.

Відтак, на сьогоднішній день, дослідженням апсайклінгу займається багато вітчизняних дослідників, але поза межами наукових розвідок залишаються питання символізму контексту та мінімалістичності композиції у дизайні сучасного жіночого одягу із використанням технік апсайклінгу. Також нагальною потребою залишаються подальші пошуки шляхів економії ресурсів при розробці колекцій чоловічих та жіночих виробів. Означене обумовило вибір теми і релевантну *мету* нашого дослідження: розкрити сутність феномену і конкретизувати особливості символізму контекстів та мінімалістичність композиції у дизайні сучасного жіночого одягу із використанням технік апсайклінгу.

---

³ Thornton Kay. Salvo in Germany – Reiner Pilz, p. 14. *Salvo NEWS*. № 23. 11.10.1994. URL : <https://www.salvoweb.com/files/sn99sm24y94tk181119.pdf> (дата звернення 28.03.24).

⁴ Єжова О. В., Суворкіна Г. Є., Красенко О. В., Мельничук Е. В. Дизайн-проскування колекцій одягу за напрямом апсайклінг. *Збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції текстильних та фешн технологій «KyivTex&Fashion»*, м. Київ, 20 жовтня 2020 року. Київ : КНУТД, 2020. 84-86., С. 86. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16794/1/KyivTex%26Fashion2020_P084-086.pdf (дата звернення 22.03.24).

⁵ Литвиненко Н., Вороніна М., Лавренюк О. Вторинне використання матеріалів у дизайні одягу. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, 2022. (47). 177–185. С. 180. URL : <https://doi.org/10.31866/2410-1176.47.2022.269635> (дата звернення 27.03.24).

1. Історичні витoki філософсько-контекстуального підґрунтя в дизайні сучасного одягу: обґрунтування методів дослідження

«Крім таланту, вміння і натхнення, сучасний дизайнер ніяк не може обійтися без розуміння основних дослідницьких методів та підходів, а також принципів їх застосування. Щоб зусилля, які Ви вкладаєте в роботу над проєктом, були доцільними й працювали на результат, на кожному етапі треба збирати інформацію, правильно інтерпретувати її та враховувати» – зауважують Ніл Леонард і Гевін Емброу у роботі «Основи. Графічний дизайн 02: Дизайнерське дослідження»⁶. Саме з таких позицій перед тим, як дослідити історичні витoki філософсько-контекстуального підґрунтя в дизайні сучасного одягу, ми намагались окреслити коло та доцільність застосування методологічних підходів як теоретико-філософського так й предметного рівнів наукового пізнання й відповідних ним загальнонаукових й суто спеціальних методів дослідження для наукової галузі «Дизайн».

«Вірно визначайте слова, і Ви звільните світ від половини непорозуміння» – відзначував ще у 16 столітті французький філософ, фізик, фізіолог, математик, основоположник аналітичної геометрії, автор методу радикального сумніву в філософії – Рене Декарт⁷. Отже, першим кроком нашого дослідницького пошуку було звернення до концептуального лексико-семантичного підходу, який акцентує увагу на важливості вивчення й визначення сутності тлумачення феноменів, значень та понять, що пов'язуються з об'єктом і предметом дослідження.

Взагалі, «семантика» вивчає значення / тлумачення слів, виразів і речень, а також зміни їх значення з часом – *дискурси*; що дозволяє «сформулювати те, що ми думаємо про речі та створити їх розумові уявлення, символи, мисленнєві конструкції та значення»⁸. Сучасні дослідження мистецтва тяжіють до міждисциплінарності⁹, передбачаючи зв'язок з суміжними галузями знань (культурна антропологія, філософія, релігієзнавство, історія, психологія, педагогіка, літературознавство тощо), запозичуючи від них окремі підходи. Для

---

⁶ Леонард Н., Емброуз Г. Основи. Графічний дизайн 02: Дизайнерське дослідження / Ніл Леонард, Гевін Емброуз; пер. з англ. Мельник М., Пугач В. Київ : ArtHuss, 2019. 192 с. (Серія «Креативна кар'єра»). С. 2. URL : <https://www.arthuss.com.ua/pdf/GDB2-Pages-min.pdf> (дата звернення 27.03.24).

⁷ Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. В. Семенової. Одеса : Пальмира, 2006. 364 с., С. 4. URL : <https://www.pedagogic-master.com.ua/public/semenova/slovník.pdf> (дата звернення 27.03.24).

⁸ Лексичний, семантичний та концепційний метод. *Metodologia Sapiens*. URL : <https://metodologiasapiens.com/uk/metodos/metodo-lexico-semanticoy-conceptual/> (дата звернення 27.03.24).

⁹ Клековкін О. Ю. Мистецтво: Методологія дослідження. Методичний посібник. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. Київ: Фенікс, 2017. 144 с.

мистецтвознавця важливим є розуміння методології як уміння застосовувати ті чи інші теоретичні підходи в конкретному дослідженні¹⁰. Так, **методологія** дослідження історичних витоків філософсько-контекстуального підґрунтя в дизайні сучасного одягу має ґрунтуватися на застосуванні діахронічного та порівняльно-історичного методів (*історіографія*) для визначення трансформації інформаційно-семантичного змісту творів живопису; методів аналізу та індукції – для конкретизації загальних висновків щодо семантичного відтворення (*психолінгвістика*) та інтерпретацій в дизайні сучасного одягу; семіотичного методу (*літературознавство*) – для встановлення зміненого або закладеного змісту.

3. Адже, якщо не встановлені чіткі методологічні критерії та стрункий понятійний апарат, дослідник ризикує «загубитися» у розмаїтті шкіл і підходів; ризикує некоректно застосовувати «дослідницький інструментарій», яким для мистецтвознавця є опис, аналіз та інтерпретація твору. Відтак, опис, як засіб знання про витвір мистецтва, пройшов значний розвиток, звільняючись від суб'єктивних оцінок. Так сформувалася схема опису, в яку дослідники включили сукупність певної об'єктивної інформації: *автор, час і місце створення, матеріал / техніка, розміри / формат*, предмет зображення тощо із усталеним логічним принципом опису: «від загального до детального». Важливо зауважити, що опис відрізняється від аналізу та інтерпретації відсутністю оціночних епітетів¹¹.

Аналіз твору мистецтва є наступним етапом у розкритті його змісту, який передбачає виділення окремих структурних частин та їх якостей, з метою дослідження їх специфіки. Для повноти аналізу дослідник долучає знання з історії мистецтва і культури. Один із яскравих прикладів формального аналізу запропонував Генріх Вельфлін (нім. Heinrich Wölfflin; 1864 – 1945 рр.) – швейцарський письменник, мистецтвознавець, теоретик та історик мистецтва у праці «Ренесанс і бароко», порівнюючи два способи бачення, виражених у чітких парах понятійних опозицій (лінійність-живописність, площинність-глибина, замкнута-відкрита форма, множинність-єдність, ясність-неясність), застосувавши такий порівняльний підхід і для двох стилів, і для окремих творів (наприклад, фресок Рафаеля і Караччі)¹². Морфологія мистецтва,

---

¹⁰ Левицька Мар'яна. Дослідження твору мистецтва: опис – аналіз – інтерпретація. *Мистецький альманах Артес*. 2015. 2 квітня. URL : https://artesanac.com/opys_analiz_interpretacija/ (дата звернення 27.03.24).

¹¹ Там само.

¹² Wölfflin Heinrich; Bächtzmann Einleitung von Oskar. Renaissance und Barock : eine Untersuchung über Wesen und Entstehung des Barockstils in Italien 1888. Basel, Schweiz : Schwabe Verlag. Erscheinungsdatum: 2023. 444 Seiten.

пропонуючи, насамперед, аналіз форми (як внутрішньої структури), відповідає на питання: «Яким є твір/артефакт?». Переходячи від формального вираження до семантичного розкриття змісту розвинулися такі методи аналізу як *іконографія*, *іконологія*, *семіотика*¹³. На думку Я. Бялостоцького – завдання мистецтвознавця – не лише з'ясувати місце конкретного твору в загальній «історії стилів», але й в історії ідей та уявлень людства (постулат первинності ідеї перед формою)¹⁴.

Основою *семантичного аналізу* твору постає питання «Яка ідея виражена в даному творі? Чому вона розкрита в такий спосіб?». Саме на рівні пошуку відповіді на ці питання аналіз переходить в інтерпретацію твору. Погоджуючись з думкою, М. Левицької, підкреслимо, що *інтерпретація* є тлумаченням смислової сторони твору на різних рівнях, через співвіднесення із цілістю вищого порядку, пошук широких смислових конотацій, який може допомогти в реконструкції генези / ідеї твору, поглибити його історичний, стилістичний контекст, пояснити його взаємодію з іншими творами (своєї епохи чи інших епох) тощо. Інтерпретація також допомагає розкривати символи і знаки, специфічні культурні коди, які неодмінно присутні у видатних творах мистецтва, в окремих сюжетах, мотивах, персонажах. Предметом інтерпретації можуть бути: 1) частини твору (сцени, мотиви, персонажі, алегорії, предмети); 2) сам твір образотворчого мистецтва як цілість, коли поза ним відшуковуються художні інтенції автора/замовника/епохи, що роблять його неповторним (з одного боку), і розкривають в контексті *культурної антропології*¹⁵.

Саме *структурно-семантичний підхід* висвітлює результат використання словника і проєкційних правил до структури одиниці, де кожному слову відповідає його семантична представленість, яка має складну внутрішню структуру. Системи проєкційних правил забезпечують об'єднання цих семантичних представлень. Словник містить інформацію про значення слів (або інших лексичних одиниць), а проєкційні правила визначають, як саме комбінуються значення слів, коли слова входять у граматичні конструкції¹⁶. Принагідно зауважимо,

---

¹³ Яців Р. Методологічний інструментарій сучасного мистецтвознавства: від описовості до розкриття смислів. "А...Z art". 2009. № 1. Львів: КВК «Львівський палац мистецтв». С. 8-9.

¹⁴ Ars Longa. Prace dedykowane pamięci profesora Jana Białostockiego. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Warszawa, listopad 1998. Warszawa: Arx Regia, 1999. S. 23-30.

¹⁵ Левицька Мар'яна. Дослідження твору мистецтва: опис – аналіз – інтерпретація. *Мистецький альманах Артес*. 2015. 2 квітня. URL : https://artesc-almanac.com/opys_analiz_interpretacja/ (дата звернення 27.03.24).

¹⁶ Запоровський Микола. Структурно-семантичний і прагматичний підходи до інтерпретації біблійного інакомовлення в сучасній німецькомовній публіцистиці. Інституційний репозитарій відкритого доступу представників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Книги-XXI, 2012. С. 50. URL :

що в аспекті нашого дослідження важливим є той факт, що у загальному, в біблійних іносказаннях слід розрізняти три семантичні площини: 1) розповідну (вступ); 2) образну (основну); 3) перехідну (вступ, застосування), яка в контексті набуває особливого значення¹⁷. Означене дозволило нам у подальшій роботі розкрити сутність Біблійних сенсів фрагментів картин Пабло Пікассо, що стали підґрунтям смислотворчих засад у дизайнерських розробках елементів жіночого верхнього одягу із застосуванням технік апсайклінгу¹⁸.

4. Адже, саме інтерпретація дозволяє переоцінити витвір мистецтва, побачити в ньому глибокі *аксіологічні* основи. І, як слушно пояснює цю думку Григорій Петрович Васянович – професор кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, професор: «Філософія, розкриваючи ставлення людини до цілісності світу, є не лише сумою знань, що відповідає на питання: що є світ за своєю суттю? Яка його універсальна основа? Яка сутність речей світу і якими способами можна в неї проникнути? Вона прагне з'ясувати значення речей, явищ світу для людини. Ця царина філософського знання отримала назву *аксіології* або *теорії цінностей*. Поява першої в історії філософської думки теорії цінностей пов'язана з іменами послідовників Імануїла Канта – Вільгельма Віндельбаля (1848–1915 рр.) та Генріха Ріккета (1863–1936 рр.). Вчені ввели у науковий вжиток поняття «цінності», щоб відрізнити культурні процеси від природних. На їхню думку, поняття «цінність» дає можливість зрозуміти історичні події. Адже цінності є смислами, що лежать поза всяким буттям...»¹⁹.

Безперечно, сутність ціннісного досвіду²⁰ особистості (як дизайнера так й споживача) у філософсько-методологічному вимірі необхідно розглядати у їх цілісному зв'язку з соціальним та культурним

---

https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/406/1/Mykola_Zapolovskyi.pdf _____ (дата звернення 27.03.24).

¹⁷ Там само. С. 51.

¹⁸ Висоцька В. В. Розробка ескізів накладних з'єднань кишень на блискавці із використанням техніки апсайклінг : А. с. 124179 Україна : 01 Науковий твір з ілюстраціями/ В. В. Висоцька. № с202400510 ; заявл. 25.01.2024 ; опубл. 27.02.2024 8 с., Бюл. №80 від 29.03.24.

Висоцька В. В. Розробка ескізів колекції верхнього жіночого одягу «Життя» із використанням техніки апсайклінг : А. с. 124180 Україна : 01 Науковий твір з ілюстраціями/ В. В. Висоцька. № с202400511 ; заявл. 25.01.2024 ; опубл. 27.02.2024. 52 с., Бюл. № 80 від 29.03.24.

¹⁹ Васянович Григорій. Філософія науки: навчальний посібник для викладачів, аспірантів та здобувачів вищої освіти. Львів : ФОП Корпан Борис Іванович, 2024. 196 с., С. 38-39.

²⁰ Семенова Алла. Ціннісний вимір досвіду суб'єктів педагогічної дії: Монографія. Одеса : Бондаренко М. О. 2016. 436 с. URI : https://www.pedagogic-master.com.ua/public/semenova/tsinisnyi_vymir.pdf (дата звернення 27.03.24).

контекстом національних та світових трансформацій людиномірності ²¹ в історико-філософському контексті; на загальнотеоретичному філософському рівні із обґрунтуванням тенденцій сучасних трансформацій в дизайні одягу у цілісному зв'язку з відповідними концепціями розвитку і буття Людини.

Підкреслимо, що світоглядна позиція, яка виводить значущість ідей, гіпотез, теорій тощо з їхньої здатності задовольнити людські потреби та інтереси; напрям у науці, який обмежується описом зовнішньо пов'язаних і послідовних подій, не аналізуючи внутрішніх закономірностей одержав назву «прагматичний підхід». Сутність *прагматизму*, як філософської течії, що виникла у першій половині ХХ ст. у США, полягає у визначенні чинників практики і практичної ефективності Людини та виступає методологічним принципом філософії ²². Отже, урахувавши ціннісні потреби споживача, ми переходимо до особистісних потреб самореалізації в роботі дизайнера головною задачею якого на сьогоднішній день постає економія ресурсів під час створення красивих та функціональних виробів для населення України у період війни із використанням техніки апсайклінг.

Саме у такому контексті, як слушно і вчасно зауважив у виступі «Проблема життєвого успіху особистості у соціально-виховному вимірі» дійсний член Національної академії педагогічних наук України, доктор психологічних наук, професор, директор Інституту проблем виховання НАПН України Іван Дмитрович Бех: «...*Загальнонаціональна ситуація, виклики щодо збереження цілісності й державності України, умови війни різко активізували проблему смислових цінностей, особливо національних цінностей як на рівні держави так і на індивідуальному рівні. Національна незалежність, самобутність, патріотизм, воля, жертовність, національна ідентифікація, націоцентризм, громадянськість стають дієвими символами які згуртовують націю навколо доленосних дій спрямованих на утвердження й збереження і захист нашої України...*» ²³.

---

²¹ Semenova, A., Bondarenko, V., Vysotska, T. Human-scale of education quality: philosophical and methodological dimension of the professional training officers of the National Police of Ukraine. Quality parameters of higher education officers of the National Police in the conditions of imperative human-scale values. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2023. 25–41. doi: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-67-1.ch2> (дата звернення 27.03.24).

²² Прагматизм. Електронна версія «Великої української енциклопедії». Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво» за участі Інституту програмних систем НАН України Сайт «Vue». URL: <https://vue.gov.ua/Прагматизм> (дата звернення 29.03.24).

²³ Проблема життєвого успіху особистості у соціально-виховному вимірі. YouTube Channel «Інститут проблем виховання НАПН України». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dumCfm7cDQA> (дата звернення 28.03.24).

Отже, наразі дослідження *історичних витоків філософсько-контекстуального підґрунтя* змістовних аспектів значущості філософського виміру методології науки в кваліфікаційних працях спеціальності «Дизайн» рівня PhD, з метою обґрунтування їх продуктивного використання у творчому пошуку здобувачів наукових ступенів в *онтологічному* та *гносеологічному* дискурсі філософії науки набувають науково-практичної важливості для стратегічного розвитку як національної освітньо-наукової політики України²⁴ загалом так й для професійної діяльності дизайнерів одягу що *«запропонували огляд видів і форматів дослідження, які насамперед будуть корисні в дизайнерській практиці, даючи змогу заглибитися в контекст, вивчити вгодобання та зрозуміти сподівання клієнта й аудиторії, і наreshtі обрати відповідний спосіб донести творчі ідеї дизайнера»*²⁵ зокрема.

Відтак, для вирішення поставлених завдань використано комплекс взаємопов'язаних наукових *методів дослідження*, які базуються на застосуванні *системного підходу* як методології поєднання мистецтвознавчих, культурологічних, філософських, психологічних, педагогічних, соціологічних, та проєктних знань. Пояснимо їх:

теоретичних (аналіз, синтез, порівняння, класифікація та систематизація результатів досліджень; аналіз періодичних видань, документів, фактологічної та статистичної інформації, дисертаційних робіт тощо) – для вивчення стану дослідженості проблеми, визначення специфіки методологічних підходів; обґрунтування й уточнення дефініцій ключових понять, забезпечення об'єктивності визначення стратегічних перспектив та можливості проведення порівнянь з будь якою таргетованою групою; для систематизації та узагальнення науково-літературних джерел використано *літературно-аналітичний* метод; застосування методів *історико-типологічного, аналітичного, семантичного та прагматичного* підходів дозволило виявити характерні особливості типології історичної динаміки дизайнерських змін сучасного жіночого одягу із використанням технік апсайклінгу та узагальнити стильові трансформації у проєктних концепціях модельєрів-дизайнерів ХХІ століття;

---

²⁴ Bondarenko, V., Semenova, A., & Vysotska, T. (2021). Processes of reforming the educational policy of Ukraine and the countries of the European Union: a comparative analysis. *EUREKA: Social and Humanities*, (6), 52-67. DOI: <https://doi.org/10.21303/2504-5571.2021.002195>_(дата звернення 27.03.24).

²⁵ Леонард Н., Емброуз І. Основи. Графічний дизайн 02: Дизайнерське дослідження / Ніл Леонард, Гевін Емброуз; пер. з англ. Мельник М., Пугач В. Київ : ArtHuss, 2019. 192 с. (Серія «Креативна кар'єра». С. 2. URL : <https://www.arthuss.com.ua/pdf/GDB2-Pages-min.pdf>_(дата звернення 27.03.24).

емпіричних (спостереження, опитування, моделювання та прогнозування від первинної реєстрації / опису обставин і фактів / явищ та поведінки до розуміння потреб аудиторії споживачів) – для обґрунтування тенденцій, концепцій, творчих прийомів та стилістичних особливостей апсайклінгу в сучасному дизайні костюма.

Резюмуючи зазначене, підкреслимо, що на ґрунті означених та проаналізованих методологічних підходів і методів, філософсько-контекстуальним підґрунтям в дизайні сучасного одягу схарактеризовано феномен символізму ціннісних контекстів у візуальних образах / елементах одягу. Подальший шлях наукових пошуків було спрямовано на виявлення основних тенденцій реалізації ідей апсайклінгу в дизайні жіночого одягу в умовах війни та повоєнного відновлення України.

2. Основні тенденції реалізації ідей апсайклінгу в дизайні жіночого одягу в умовах війни та повоєнного відновлення України

Оскільки військові дії, які довгий час тривають на теренах нашої держави, з кожним днем погіршують теперішній стан ринку дизайну та знижують попит на товари вітчизняних та закордонних виробників в Україні. Також, як було зазначено, надання речам «другого життя» гостро поставало ще у роки Першої світової війни (1914–1917 рр.), під час якої з'явилися спеціалізовані видання, наприклад «Створи і покращ». У таких журналах мод надавалися рекомендації, поради на кшталт: як створити «нову» сукню зі шматочків кількох старих, придбаних на секунд-хенді, або прикраси із корок, пляшкових кришок тощо. Легка промисловість часів Другої світової війни (1939–1945 рр.), потерпала через брак тканин більшість яких спрямовувалась на потреби фронту, наприклад: з нейлону почали виробляти військові парашути, рюкзаки для армійців, тенти для вантажівок, частину фронтового обмундирування і навіть бронжилети²⁶. Так, з шовку ж відшивали парашути і комплектуючі до них, а при виготовленні пороху для снарядів використовувалась бавовна. Вищезазначене, актуалізувало практичну реалізацію різного роду ідей, які були тим чи іншим чином пов'язані з апсайклінгом. Наприклад, створення святкового вбрання з перешитого парашути (Рис. 1.)²⁷

---

²⁶ Що таке нейлон? Історія виникнення і сучасне застосування. «Shambala». URL: <https://shambala.com.ua/shcho-take-nylon-istoriya-vyniknennia-i-suchasne-zastosuvannia/> (дата звернення 22.03.24).

²⁷ Висоцька В. В. Апсайклінг – один з актуальних шляхів розв'язання нагальних проблем індустрії моди: кризь призму часу і до сьогодні. V International Scientific and Theoretical Conference «Modernization of today's science: experience and trends» March 29, 2024. Singapore, Republic of Singapore. DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-29.03.2024> (дата звернення 29.03.24).

Рис. 1. Святкова сукня подружки нареченої виготовлена з парашута (1945 р.)²⁸.

Війна в Україні внесла великі трагічні зміни у життя нашого суспільства. Повномасштабне вторгнення з боку російської федерації 24 лютого 2022 року призвело до закриття значної частини бізнес-структур, зниження матеріального рівня українців тощо. Так, прикладом реалізації ідей апсайклінгу в дизайні жіночого одягу є авторська розробка ескізів верхнього жіночого одягу колекції «Життя»²⁹ одного з авторів цього розділу колективної монографії – Вікторії Висоцької – магістра за спеціальністю 015 «Професійна освіта» спеціалізацією «Технологія виробів легкої промисловості» (2021 р.) й здобувачки освітньо-наукового ступеню PhD за спеціальністю 022 «Дизайн».

Розробка ескізів верхнього жіночого одягу колекції «Життя», складається з трьох блоків: «Довоєнний», «Воєнний» та «Післявоєнний» період, у кожному з яких створено ескізи п'яти моделей у двох проєкціях загальною кількістю тридцять зображень; продемонстровано процес трансформації у деталі одягу елементів картин легендарного художника Пабло Пікассо, який зробив вагомий внесок у світовий живопис ХХ ст. Це такі відомі полотна блакитного періоду як «Життя» 1903 р., «Убога трапеза» 1904 р., воєнної творчості митця «Жінка, що плаче» 1937 р., «Герніка» 1937 р. та післявоєнного періоду – картина «Радість життя»

---

²⁸ Шестакова Д. Війна у дзеркалі: мода важких часів. «Антиквар». URL: <https://antikvar.ua/vijna-u-dzerkali-moda-vazhkyh-chasiv/?fbclid=IwAR0LEPIqO4vqQsh9w7432dHZE9DcFYsrVsRsiCV6G1Xvcg-tpcVdgh1M6w> (дата звернення 20.03.24).

²⁹ Висоцька В. В. Розробка ескізів колекції верхнього жіночого одягу «Життя» із використанням техніки апсайлінг: А. с. 124180 Україна: 01 Науковий твір з ілюстраціями / В. В. Висоцька. № с202400511; заявл. 25.01.2024; опубл. 27.02.2024. 52 с., Бюл. № 80 від 29.03.24.

1946 р. Під час розробки ескізів пальто та декоративних елементів було створено авторську гаму кольорів – Pantone, а елементи картини трансформовано у дизайнерські декоративні елементи, що несуть відповідні сенси. У роботі передбачено виготовлення пальто та кожного його елементу із використанням техніки апсайклінг, адже переробка речей, що були у використанні і надання їм нової функціональності та вигляду виступає потребою сьогодення.

Як підкреслював французький письменник Анрі Барбюс (1873–1935 рр.) у своєму романі «Вогонь», що був присвячений гіркій правді про війну, людським стражданням та несправедливій смерті яка чекала більшість солдат на полі бою: «...Війна – це не атака, схожа на парад, не битва з розгорненими прапорами, навіть не сутички рукопашма з їхньою несамовитістю й криками; війна – це нелюдська, надприродна втома, вода до пояса, і бруд, і нуджа, і мерзота. Це лиця, що беруться цвіллю, пошматовані тіла, трупи, що спливають надземлею і вже навіть не схожі на трупи...»³⁰. На превеликий жаль, вищезазначене і зараз є реальністю сучасності, але якби не наші захисники Україну б чекала повна окупація. Люди повинні пам'ятати та вшановувати всіх тих, хто віддав своє життя захищаючи нашу державу від російського агресора та цінувати тих хто боронить Україну зараз.

Відтак, пояснимо більш детально приклад тільки однієї моделі другого блоку, який було присвячено війні під відповідною назвою «Воєнний період». Модель пальто та чотири накладних з'ємних кишень на блискавці (див. Рис. 2) було створено за мотивами картини Пабло Пікассо «Герніка» 1937 р.³¹. У якості декоративного елементу представлено брошку у вигляді Всевидячого ока, як символу того, що Бог бачить усі несправедливі ситуації, і дає надію та віру в те, що кожен хто вчиняв несправедливо отримає те, на що заслуговує. Авторською родзинкою колекції «Життя» стала пара з'ємних кишень на блискавці: чотирикутної (з аплікаціями рогу та трикутника) і напівкруглої (з фрагментом голови бика, рогу, очей і трикутника). Ці кишені знімаються та замінюються на дві однотонні^{32 33} (див. Рис. 3).

---

³⁰ Барбюс А. Вогонь. Оповідання / Анрі Барбюс. пер. з франц. М. Терещенко, Е. Ржевувця, І. Дзюб; упоряд., авт. передм. Д. Наливайко. К.: Дніпро, 1969. 339, С. 10. Режим доступу до ресурсу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Barbius_Anri/Vohon_Opovidannia.pdf (дата звернення 10.01.24).

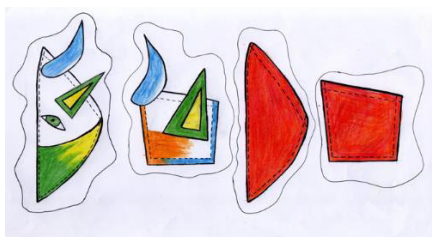
³¹ Picasso Pablo. (Pablo Ruiz Picasso). Guernica. «Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia». URL: <https://www.museoreinasofia.es/en/collection/artwork/guernica> (дата звернення 22.12.23).

³² Там само. С. 4.

³³ Висоцька В. В. Розробка ескізів накладних з'ємних кишень на блискавці із використанням техніки апсайклінг : А. с. 124179 Україна : 01 Науковий твір з ілюстраціями/ В. В. Висоцька. № с202400510 ; заявл. 25.01.2024 ; опубл. 27.02.2024 8 с., Бюл. № 80 від 29.03.24.

Рис. 2. Висоцька В. В. Розробка ескізів колекції верхнього жіночого одягу «Життя» із використанням техніки апсайлінг (фрагмент колекції)

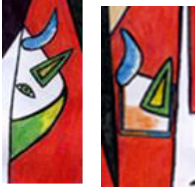

Рис. 3. Висоцька В. В. Розробка ескізів накладних з'ємних кишень на блискавці із використанням техніки апсайлінг (фрагмент)

Процес трансформації елементів картин Пабло Пікассо у деталі одягу другого блоку «Воєнний період» наочно представлено у Таблиці № 1.

Таблиця 1

Процес трансформації елементів картини Пабло Пікассо у деталі одягу другого блоку «Воєнний період» авторської колекції «Життя» (фрагмент)

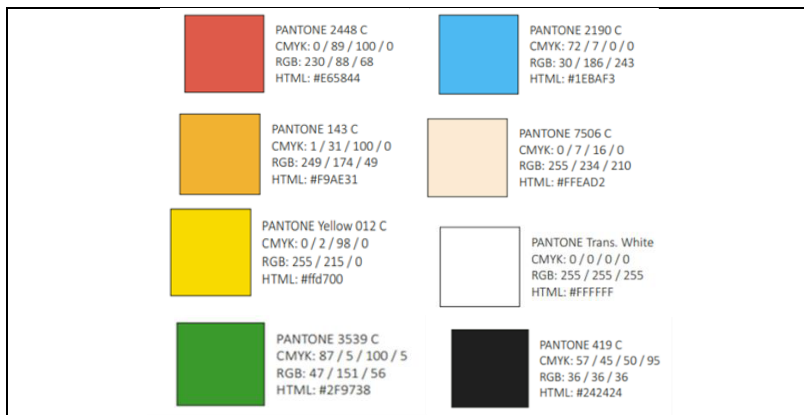
Картина	Елемент	Процес трансформації у деталі одягу
 <p>Пабло Пікассо. «Герніка»</p>		 <p>Трансформація чоловічого ока в аксесуар – брошку.</p>

	 <p>Трансформація фрагментів голови бика в нову форму карману; трикутника, рогу та очей в аплікації.</p>
	 <p>Трансформація трикутників у аплікації.</p>

Для вирішення задачі щодо розробки та виготовлення чотирьох різновидів пропонує моделей з'ємних накладних кишень на блискавці, необхідно обирати виключно цупкі тканини. Такий вибір обґрунтовано тим, що пришита блискавка не повинна відтягувати кишені та деформувати виріб. Перша частина блискавки пришивається з виворітної сторони накладної кишені (по краях двох бокових сторін та низу), друга частина блискавки пришивається на попередньо намічені лінії розташування кишені на пальто. Таким чином, накладні кишені кожен день можна змінювати.

Для реалізації ескізів пальто та чотирьох з'ємних карманів на блискавці у матеріалі передбачається наявність речей, що є придатними для повторного перешивання у техніці апсайклінг. На спинці виробу аплікація у вигляді трьох трикутників розташованих за принципом зверху до низу, від більшого до меншого, урахуваючи пропорції золотого Перетину. В образі є наявними аксесуари у вигляді рукавичок (зеленого та чорних кольорів). Кольорова гама ескізів передбачає використання авторської гами кольорів (див. Рис. 4). Основного червоного кольору пальто (Pantone 2448 C), помаранчевий (Pantone 143 C), державний колір жовтий (Pantone Yellow 012 C), зелений (Pantone 3539 C), синій (Pantone 2190 C), бежевий (Pantone 7506 C), білий (Pantone Trans White), чорний (Pantone 419 C).

Для реалізації ескізів у виробі передбачається використання вживаних речей з цупких тканин (пальтових тканин) червоного кольору. Обрані речі різних відтінків та кольорів тканини підбираються під розроблену авторську гаму кольорів, потім перешиваються. Таким чином з речей другого вжитку є можливість відшити принципово новий виріб³⁴.

Рис. 4. Кольорова гама ескізів другого блоку «Воєнний період» (фрагмент)

Під час розробки колекції жіночого пальто, підґрунтям ключового метафоричного сенсу стала біблійська ідея про символізм, який власне першим серед митців ХХ ст. використав Пабло Пікассо – символізм голубки. Так, у Біблії перекладу знаменитого українського письменника та видатного церковного діяча Івана Огієнка зазначається: «...*І послав Ной від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі. Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її. І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. І голубка вернулась до нього вечірнього часу, і ось у неї в дзьобку лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. І він зачекав іще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась...*» (Розділ:8, вірш 8–12)³⁵. Отже, у Біблії випущена голубка, яка принесла до Ноевих рук у

³⁴ Висоцька В. В. Розробка ескізів накладних з'ємних кишень на блискавці із використанням техніки апсайклінг : А. с. 124179 Україна : 01 Науковий твір з ілюстраціями / В. В. Висоцька. № с202400510; заявл. 25.01.2024; опубл. 27.02.2024 8 с., Бюл. № 80 від 29.03.24., С. 4.

³⁵ Біблія. Ukrainian Bible – Огієнко, 1962. Старий Завіт: Буття (Розділ:8, вірш 8–12; 21-22). URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/01/8.htm#0> (дата звернення 14.01.24).

дзюбку зірваний оливковий лист є символом того, що після всесвітнього потопу спала вода, і висохла поверхня на яку зійшла звірина та людина для створення нового життя на Землі. Про що зазначено у «Старому Завіті» як знак прощення людства його гріхів. Господом було промовлено: «...Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. Надалі, по всі дні землі, сімба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч не припиняться!...» (Розділ:8, вірш 21–22)³⁶. Відтак, метафоричним сенсом в авторському задумі та другорядним елементом модельного ряду третього блоку «Післявоєнний період», було розроблено декоративну брошку у вигляді кораблика, яка створена за мотивами картини Пікассо «Радість життя» 1946 р.³⁷, що спонукає споживача до аналогії та символізму з Ноєвим Ковчегом.

Звертаючи погляд в майбутнє українського дизайну одягу, відмічаємо, що наразі дизайнери повинні постійно пропонувати філософські та екологічні цінності, бачення еволюції цивілізації, а не лише модні стильові тенденції³⁸. В цьому контексті точне визначення дизайну формулює П. Ренд: «Дизайн – це більше, ніж просто упорядкування та компоновання візуального матеріалу. Дизайн – це привнесення цінностей та змістів, освіта, спрощення, роз'яснення, перетворення, облагороджування, перебільшення, переконання...»³⁹.

Аналіз теоретичних засад, методичних прийомів і практична робота у напрямі дослідження дозволили дійти висновку, що дизайн-проекування одягу є не лише актуальним прикладним завданням, яке знаходиться на стику технологічного та мистецького компонентів створення одягу для сучасної людини⁴⁰, а вже визначення основних тенденцій реалізації ідей апсайклінгу в дизайні жіночого одягу в умовах війни та повоєнного відновлення України є важливим питанням і для наукового аналізу, особливо у контексті вироблення відповідного методологічного дослідницького інструментарію відносно дизайну проектування одягу, а також його основних перспектив удосконалення у безпосередньому взаємозв'язку з розвитком індустрії моди.

---

³⁶ Там само.

³⁷ Пікассо Пабло. Радість життя. Пастораль. «Музей Пікассо». Антіб, Place Mariejol. URL: https://arhive.com/uk/pablocicasso/works/380767~Radost'_zhizni'_Pastoral' (дата звернення 07.01.23).

³⁸ Осадча А. М. Удосконалення дизайн-проекування одягу. *Народознавчі зошити*. 2018. № 3 (141). С. 731–737. DOI : <https://doi.org/10.15407/nz2018.03.731> (дата звернення 14.01.24).

³⁹ Rand Paul. *Design Form and Chaos*. Yale University Press, 1993, p. 14.

⁴⁰ Кісіль М. В. Об'ємно-просторове моделювання в практиці дизайнера одягу. Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «Регіональний дизайн і освіта»: Черкаси, 20-21 квітня 2010 р. Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2010. С. 39-42., с. 40.

ВИСНОВКИ

Обґрунтовано, що результати вивчення проблематики дизайн-проектування одягу в аспекті дослідження символізму контексту та мінімалістичності композиції у дизайні сучасного жіночого одягу на прикладах використання технік апсайклінгу представляють значний практичний інтерес в умовах функціонування експериментальних дизайн-лабораторій, а також у ході розробки колекцій одягу в дизайн-студіях і будинках моди у період воєнного часу та повоєнного відновлення після нашої Перемоги. Крім того, актуальним залишається вивчення та використання відповідних наукових напрацювань у ході підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти. Ця дослідницька проблема має зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями таких наукових дисциплін, як дизайно- й мистецтвознавство, естетика, економіка, а також філософія і методологія науки.

З'ясовано, що на думку сучасних вітчизняних дослідників⁴¹, перспективні трансформації дизайну одягу пов'язані зі змінами у категорії «форма». У найбільш загальній формі вдосконалення дизайн-проектування одягу пов'язано зі мистецько-естетичним стилем і напрямками кубізму, неокласицизму, сюрреалізму тощо. Значною специфікою також характеризується дизайн-проектування одягу, що трансформується.

Практично доведено, що оскільки у сучасному проектуванні одягу модним є мінімалізм, який спирається на формуванні гардероба та складається з мінімальної кількості багатофункціональних предметів одягу, наявні значні можливості щодо використання предметів одягу, які змінюють вид та форму, елементів, що від'єднуються та приєднуються, а також нетрадиційних модних доповнень і різних аксесуарів.

Конкретизовано, що у сучасному дизайн-проектуванні поширеним є мінімалізм, що спирається на формуванні гардероба, який складається з мінімальної кількості багатофункціональних предметів одягу; популярним серед дизайнерів стає одяг, що трансформується, який представляє собою рухому матеріальну структуру (конструкторську й естетичну), що дозволяє їй перетворюватися у різні види виробів або

---

⁴¹ Захаркевич О. В. Практикум з комп'ютерного проектування одягу. Хмельницький : ХНУ, 2016. 311 с.

Кудрявцева Н. В. Системи автоматизованого проектування одягу. Хмельницький : Заколотний М. І. (вид.), 2014. 203.

Кулешова С. Г. Колір в художньому проектуванні одягу. С. Г. Кулешова ; за ред. д-ра техн. наук, проф. А. Л. Славінської. Хмельницький : ХНУ, 2016. 394.

суттєво змінювати властивості даних виробів⁴². Звертаючись до аналізу та узагальнення саме українського дизайн-проектування одягу та його перспективних трансформацій, відзначено, що наразі відбувається переосмислення засад вітчизняного дизайну, в якому функції одягу розуміються вже значно ширше, ніж просте задоволення утилітарних потреб людини і технічних можливостей часу.

Важливим у контексті перспектив дизайн-проектування одягу є удосконалення освіти дизайнерів. Є потреба реформаційної корекції системи дизайн-освіти у сфері проектування одягу з метою вдосконалювання якості підготовки спеціалістів у даній сфері. Зокрема, необхідно є безперервність освіти як найважливіший фактор розвитку культури суспільства, формування широкого спектру дизайнерських кваліфікацій різного рівня та оперативного реагування на зміну потреб соціуму в дизайнерських послугах, зокрема у сегменті жіночого одягу. Перспективним напрямом подальшого дослідження вважаємо компаративний аналіз інноваційних цифрових технологій удосконалення дизайну проектування одягу в Україні та інших державах світу та порівняння й виявлення своєрідних особливостей національних шкіл дизайну одягу, наприклад у Східній та Західній Європі.

АНОТАЦІЯ

У розділі монографії розкрито сутність феномену і конкретизовано особливості символізму контекстів та мінімалістичність композицій у дизайні сучасного жіночого одягу із використанням технік апсайклінгу. З'ясовано, що означена проблема слабо усвідомлена та, відповідно, недостатньо розв'язана у теорії і практиці дизайну одягу та потребує наукового обґрунтування. Схарактеризовано історичні витoki філософсько-контекстуального підґрунтя в дизайні сучасного одягу й сутність феномену символізму ціннісних контекстів у візуальних образах / елементах одягу як філософсько-контекстуальне підґрунтя дизайну сучасного одягу. Уточнено своєрідність застосування: **системного підходу**, як методології поєднання мистецтвознавчих, культурологічних, філософських, психологічних, педагогічних, соціологічних, та проектних знань; **структурно-семантичний підходу**, як *аксіологічної основи* при розробці дизайну одягу у цілісному зв'язку з соціальним та культурним контекстом національних та світових трансформацій на загальнотеоретичному філософському рівні та обґрунтуванням сучасних тенденцій реалізації ідей апсайклінгу в

---

⁴² Осадча А. М. Удосконалення дизайн-проектування одягу. *Народознавчі зошити*. 2018. № 3 (141). С. 731–737. DOI : <https://doi.org/10.15407/nz2018.03.731> (дата звернення 14.01.24).

дизайні одягу у цілісному зв'язку з відповідними концепціями розвитку і буття Людини; **прагматичного підходу**, як світоглядної позиції, що полягає у визначенні чинників практики і практичної ефективності Людини, урахуваючи ціннісні потреби споживача та особистісні потреби самореалізації в роботі дизайнера головною задачею якого є економія ресурсів під час створення естетичних та функціональних виробів для населення України у період війни із використанням техніки апсайклінг.

Аргументовано, що застосування конкретизованих методологічних підходів і методів дозволило виявити характерні особливості типології історичної динаміки дизайнерських змін сучасного жіночого одягу із використанням технік апсайклінгу та узагальнити стильові трансформації у проектних концепціях українських модельєрів-дизайнерів ХХІ століття, адже наслідки російського військового вторгнення на територію України не оминули сфери модної індустрії. Визначено основні тенденції реалізації ідей апсайклінгу в дизайні жіночого одягу в умовах війни та повоєнного відновлення України із наведенням практичного прикладу авторської розробки ескізів верхнього жіночого одягу колекції «Життя», що складається з трьох блоків: «Довоєнний», «Воєнний» та «Післявоєнний» періоди, у кожному з яких продемонстровано процес трансформації елементів картин Пабло Пікассо у деталі одягу та подано опис авторської кольорової гами Pantone. Практично доведено, що оскільки у сучасному проектуванні одягу визнання є мінімалізм, який спирається на формуванні гардероба з мінімальної кількості багатофункціональних предметів одягу, наявні значні можливості щодо використання предметів одягу, які змінюють вид та форму, елементів, що від'єднуються та приєднуються, а також нетрадиційних модних доповнень і різних аксесуарів.

Література

1. Ars Longa. Prace dedykowane pamięci profesora Jana Białostockiego. *Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*. Warszawa, listopad 1998. Warszawa: Arx Regia, 1999. S. 23-30.
2. Bondarenko V., Semenova A., Vysotska T. Processes of reforming the educational policy of Ukraine and the countries of the European Union: a comparative analysis. *EUREKA: Social and Humanities*. 2021. (6), 52-67. DOI : <https://doi.org/10.21303/2504-5571.2021.002195>_(дата звернення 27.03.24).
3. Picasso Pablo. (Pablo Ruiz Picasso). Guernica. «*Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía*». URL : <https://www.museoreinasofia.es/en/collection/artwork/guernica> (дата звернення 22.12.23).

4. Rand Paul. Design Form and Chaos. *Yale University Press*, 1993, p. 14.
5. Semenova A., Bondarenko V., Vysotska T. Human-scale of education quality: philosophical and methodological dimension of the professional training officers of the National Police of Ukraine. *Quality parameters of higher education officers of the National Police in the conditions of imperative human-scale values*. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2023. 25-41. DOI : <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-67-1.ch2> (дата звернення 27.03.24).
6. Thornton Kay. Salvo in Germany – Reiner Pilz, p. 14. *Salvo NEWS*. № 23. 11.10.1994. URL : <https://www.salvoweb.com/files/sn99sm24y94tk181119.pdf> (дата звернення 28.03.24).
7. Wölfflin Heinrich; Bächtmann Einleitung von Oskar. *Renaissance und Barock : eine Untersuchung über Wesen und Entstehung des Barockstils in Italien 1888*. Basel, Schweiz : Schwabe Verlag. Erscheinungsdatum: 2023. 444 Seiten.
8. Барбюс А. Вогонь. Оповідання. Пер. з франц. М. Терещенко, Е. Ржевуцька, І. Дзюб; упоряд., авт. передм. Д. Наливайко. К.: Дніпро, 1969. 339, С. 10. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Barbius_Anri/Vohon_Opovidannia.pdf (дата звернення 10.01.24).
9. Біблія. Ukrainian Bible – Огієнко, 1962. *Старий Завіт: Буття* (Розділ:8, вірш 8-12; 21-22). URL : <https://www.wordproject.org/bibles/uk/01/8.htm#0> (дата звернення 14.01.24).
10. Васянович Григорій. Філософія науки: навчальний посібник для викладачів, аспірантів та здобувачів вищої освіти. Львів : ФОП Корпан Борис Іванович, 2024. 196 с., С. 38-39.
11. Висоцька В. В. Апсайклінг – один з актуальних шляхів розв'язання нагальних проблем індустрії моди: кризь призму часу і до сьогодення. V International Scientific and Theoretical Conference «*Modernization of today's science: experience and trends*» March 29, 2024. Singapore, Republic of Singapore. DOI : <https://doi.org/10.36074/scientia-29.03.2024> (дата звернення 29.03.24).
12. Висоцька В. В. Розробка ескізів колекції верхнього жіночого одягу «Життя» із використанням техніки апсайлінг : А. с. 124180 Україна : 01 Науковий твір з ілюстраціями / В. В. Висоцька. № с202400511 ; заявл. 25.01.2024 ; опубл. 27.02.2024. 52 с., Бюл. № 80 від 29.03.24.
13. Висоцька В. В. Розробка ескізів накладних з'ємних кишень на блискавці із використанням техніки апсайклінг : А. с. 124179 Україна : 01 Науковий твір з ілюстраціями / В. В. Висоцька. № с202400510 ; заявл. 25.01.2024 ; опубл. 27.02.2024 8 с., Бюл. №80 від 29.03.24.
14. Висоцька В., Кротова Т. Апсайклінг в дизайні: рефлексія на події військового часу в Україні. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* :

збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2023 року. У 2-х т. Т. 1. Київ : КНУТД, 2023. С. 172-175. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24623/1/APSD_2023_V1_P172-175.pdf (дата звернення 25.03.24).

15. Єжова О. В., Суворкіна Г. Є., Красенко О. В., Мельничук Е. В. Дизайн-проектування колекцій одягу за напрямом апсайклінг. *Збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції текстильних та фешн технологій «KyivTex&Fashion»*, м. Київ, 20 жовтня 2020 року. Київ : КНУТД, 2020. 84-86, С. 86. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16794/1/KyivTex%26Fashion2020_P084-086.pdf (дата звернення 22.03.24).

16. Заполовський Микола. Структурно-семантичний і прагматичний підходи до інтерпретації біблійного інакомовлення в сучасній німецькомовній публіцистиці. *Інституційний репозитарій відкритого доступу представників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Книги-XXI, 2012. С. 50. URL : https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/406/1/Mykola_Zapoloovskyi.pdf (дата звернення 27.03.24).

17. Захаркевич О. В. Практикум з комп'ютерного проектування одягу. *Хмельницький* : ХНУ, 2016. 311.

18. Кісіль М. В. Об'ємно-просторове моделювання в практиці дизайнера одягу. *Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «Регіональний дизайн і освіта»*: Черкаси, 20-21 квітня 2010 р. Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2010. С. 39-42., с. 40.

19. Клековкін О. Ю. Мистецтво: Методологія дослідження. Методичний посібник. *Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України*. Київ: Фенікс, 2017. 144.

20. Кудрявцева Н. В. Системи автоматизованого проектування одягу. *Хмельницький* : Заколотний М. І. (вид.), 2014. 203.

21. Кулешова С. Г. Колір в художньому проектуванні одягу. За ред. д-ра техн. наук, проф. А. Л. Славінської. *Хмельницький* : ХНУ, 2016. 394.

22. Левицька Мар'яна. Дослідження твору мистецтва: опис – аналіз – інтерпретація. *Мистецький альманах Artes*. 2015. 2 квітня. URL : https://artes-almanac.com/opys_analiz_interpretacija/ (дата звернення 27.03.24).

23. Лексичний, семантичний та концепційний метод. *Metodologia Sapiens*. URL : <https://metodologiasapiens.com/uk/metodos/metodo-lexico-semanticoy-conceptual/> (дата звернення 27.03.24).

24. Леонард Н., Емброуз Г. Основи. Графічний дизайн 02: Дизайнерське дослідження. Пер. з англ. Мельник М., Пугач В. Київ :

ArtHuss, 2019. 192 с. (Серія «Креативна кар'єра»). С. 2. URL : <https://www.arthuss.com.ua/pdf/GDB2-Pages-min.pdf> (дата звернення 27.03.24).

25. Литвиненко Н., Вороніна М., Лавренюк О. Вторинне використання матеріалів у дизайні одягу. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, 2022. (47). 177-185. С. 180. URL : <https://doi.org/10.31866/2410-1176.47.2022.269635> (дата звернення 27.03.24).

26. Осадча А. М. Удосконалення дизайн-проектування одягу. *Народознавчі зошити*. 2018. № 3 (141). С. 731-737. DOI : <https://doi.org/10.15407/nz2018.03.731> (дата звернення 14.01.24).

27. Пікассо Пабло. Радість життя. Пастораль. «Музей Пікассо». *Антиб, Place Mariejol*. URL : https://arthive.com/uk/pablopicasso/works/380767~Radost'_zhizni_Pastoral' (дата звернення 07.01.23).

28. Прагматизм. Електронна версія «Великої української енциклопедії». *Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво» за участі Інституту програмних систем НАН України*. Сайт «Vue». URL : <https://vue.gov.ua/Прагматизм> (дата звернення 29.03.24).

29. Проблема життєвого успіху особистості у соціально-виховному вимірі. *YouTube Channel «Інститут проблем виховання НАПН України»*. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=dumCfm7cDQA> (дата звернення 28.03.24).

30. Родінова Н. Л., Федорків О. П., Макогончук Н. В. Сучасне становище та напрями розвитку культури і мистецтва України (реалії воєнного стану). *Культурологічний альманах*, 2022. 4, 226-233., С. 226. URL : <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2022.4.28> (дата звернення 27.03.24).

31. Семенова Алла. Ціннісний вимір досвіду суб'єктів педагогічної дії: Монографія. Одеса : Бондаренко М. О. 2016. 436. URI : https://www.pedagogic-master.com.ua/public/semenova/tsinisnyi_vymir.pdf (дата звернення 27.03.24).

32. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. В. Семенової. Одеса : Пальміра, 2006. 364 с., С. 4. URL : <https://www.pedagogic-master.com.ua/public/semenova/slovník.pdf> (дата звернення 27.03.24).

33. Шестакова Д. Війна у дзеркалі: мода важких часів. «Антиквар». URL : <https://antikvar.ua/vijna-u-dzerkali-moda-vazhkyh-chasiv/?fbclid=IwAR0LEPJqO4vqQsh9w7432dHZE9DcFYsrVsRsiCV6G1Xvcg-tpcVdgh1M6w> (дата звернення 20.03.24).

34. Що таке нейлон? Історія виникнення і сучасне застосування. «Shambala». URL : <https://shambala.com.ua/shcho-take-nylon-istoriia-vynykennia-i-suchasne-zastosuvannia/> (дата звернення 22.03.24).

35. Яців Р. Методологічний інструментарій сучасного мистецтвознавства: від описовості до розкриття смислів. «*A...Z ART*». 2009. № 1. Львів: КВК «Львівський палац мистецтв». С. 8-9.

Information about the authors:

Bondarenko Victor Dmitrovich,

Doctor of Philosophy Sciences, Professor,
Head of the Department of Religious Studies
Dragomanov Ukrainian State University
Pyrogov Str., 9, Kyiv, 01601, Ukraine

Vysotska Viktoriia Viktorivna,

PhD Student of Educational and Scientific Degree, Specialty «Design»,
Kyiv National University of Technology and Design
2, Mala Shyianovska (Nemyrovycha-Danchenka) Str.,
Kyiv 01011, Ukraine

Semenova Alla Vasilivna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Leading Researcher at the Department of Organization
of Scientific Work
Odessa State University of Internal Affairs
1, Uspenska Str., Odesa, 65014, Ukraine